

Būti auditoriumi – iššūkis

Jam svarbu turėti ir gebėti taikyti žinias, patirtį ir tobulinti profesinę kompetenciją

„AAM aktualijų“ pokalbis su Vilniaus miesto savivaldybės kontrolieriumi, Savivaldybių kontrolierių asociacijos prezidentu Gintaru RADAČIUMI

– Prašyčiau prisistatyti savitrašio „Apskaitos, audito ir mokesčių aktualijos“ skaitytojams. Kokias pareigas einate, kaip tapote savivaldybės kontrolieriumi ir Savivaldybių kontrolierių asociacijos nariu?

– Vilniaus miesto savivaldybės kontrolieriumi tapau 2012 m. gegužės 12 d. sostinės tarybai patvirtinus atrankos į savivaldybės kontrolieriaus konkurso rezultatus. Asociacija į savo šeimą priėmė 2012 m. birželio mėnesį vykusiame asociacijos narių susirinkime. 2013 m. buvau išrinktas į asociacijos valdybą. Trumpai apie save: turiu 7 metų patirtį kontrolės srityje, dvejus metus dirbau Liaudies kontrolės komitete ir penkerius metus – Vilniaus miesto valstybinėje mokesčių inspekcijoje, taip pat 16 m. Lietuvos bankų sistemoje. Esu apgynęs ekonomikos mokslų disertaciją ir man pripažintas socialinių mokslų daktaro laipsnis.

– Kas svarbiausia savivaldybių kontrolieriams, kokios problemos kyla ir ką reikėtų tobulinti?

– Svarbiausia kiekvienam savivaldybės kontrolieriui, valstybės tarnautojui, žmogui – žiūrėti teisinga kryptimi ir ta kryptimi eiti. Turime būti profesionalūs, principingi, siekiantys tikslo. Tinkamai ir laiku įvykdytos funkcijos: visapusiškai išnagrinėta būtina informacija, efektyviai suplanuoti ir laiku atlikti darbai, tiksliai ir aiškiai pasirinkti audito procedūrų ir kitų funkcijų atlikimo būdai – kiekvieno iš mūsų tikslai, kurių pasiekimas sudarys prielaidas, kad savivaldybių turtas ir biudžeto lėšos būtų valdomi skaidriai, taupiau, efektyviau ir racionaliau. Išskirčiau kelias veiklos gerinimo galimybes: pirma – teisinės bazės tobulinimas. Būtų tikslinga įstatymu nustatyti mažiausią auditą atliekančių darbuotojų skaičių tarnybose. Savivaldybių taryboms tenka pareiga nustatyti valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, skaičių tarnybose ir skirti šioms tarnyboms tokį finansavimą, kuris atitiktų savivaldybės kontrolės institucijos statusą, vykdomas funkcijas ir atsakomybę. Tačiau teisės aktai nenustato kriterijų, kuriais savivaldybių tarybos turėtų vadovautis, priimdamos sprendimus minėtais klausimais. Dėl šių priežasčių kiekvienoje tarnyboje valstybės tarnautojų korpusas formuojamas ir šių įstaigų veiksmingumas užtikrinamas vadovaujantis savivaldybių tarybų sprendimais, kurie neretai yra grindžiami ne objektyviomis aplinkybėmis. Šioje srityje turi būti nustatytas visiškai aiškus, darnus įstatyminis reguliavimas (kad nebūtų galima kiekvienoje savivaldybėje skirtingai jį aiškinti ir nevienodai taikyti jo nuostatas), kuris užtikrintų veiksmingą savivaldybių kontrolės institucijų funkcionavimą. Siekiant užtikrinti valstybinio audito reikalavimus, auditą atliekančių darbuotojų skaičius negali būti mažesnis kaip 2, o konkretus pareigybių skaičius ir yra nustatytas pagal Vyriausybės nustatytus

kriterijus. Šiuo metu yra 8 savivaldybės (Pagėgių, Rietavo, Neringos miesto, Kupiškio, Šilalės, Širvintų, Molėtų, Jurbarko rajonų), kuriose dirba po 1 darbuotoją ir būna atvejų, kai dalis jų vertinamos kaip neužtikrinančios audito kokybės. Kita siekiamybė būtų sukurti ir įdiegti savivaldybių kontrolierių atliekamo audito valdymo metodines ir elektronines priemones. Bendra informacinė sistema audito procedūroms valdyti pagerintų atliekamų auditų ir su auditais susijusių veiklų kokybę, skaidrumą ir atskaitomybę.

– Ar savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų darbuotojai jaučiasi reikalingi?

– Auditorius – viena įdomiausių, dinamiškiausių ir inovatyviausių profesijų. Būti auditoriumi – iššūkis turėti ir gebėti taikyti žinias, patirtį, nuolat tobulinti profesinę kompetenciją. Tarnybų darbuotojams keliama ypač aukšti profesiniai ir kvalifikaciniai reikalavimai. Būtent žmonės yra vienas pagrindinių tarnybų veiklos planavimo kriterijų, darančių įtaką audito apimtims. Jaučiamės reikalingiems – matyti, kad jūsų darbas yra svarbus, sukuria pridėtinę vertę, jūsų žinios ir patirtis atitinka visuomenės lūkesčius. Todėl ir savo reikalingumą galime matuoti atliktų darbų apimtimi ir rezultatų teigiamu poveikiu. Jaučiamės reikalingi, kai apie audito metu nustatytus teisės aktų pažeidimus, klaidas, netikslumus ir kitus trūkumus informuotas audituojamas subjektas juos ištaiso ir finansinėse ataskaitose išvengia esminių iškraipymų, priima operatyvius sprendimus efektyvesniam, racialesniam lėšų ir turto valdymui. Mes pirmieji, atlikdami auditus savivaldybių administracijose ir kontroliuojamose įmonėse bei viešosiose įstaigose, pastebime trūkumus tiek valdant finansus, tiek nepakankamai efektyviai vykdant veiklą.

– Papasakokite plačiau apie asociaciją.

– Savivaldybių kontrolierių asociacija (SKA) vienija savivaldybių kontrolierius ir savivaldybių kontrolės ir audito tarnybas. Asociacijos misija – koordinuoti asociacijos narių pastangas padedant savivaldybėms vykdyti biudžeto ir turto kontrolę, skatinant aukščiausių finansų valdymo standartų įgyvendinimą savivaldos sektoriuje ir efektyvų viešųjų paslaugų teikimą visuomenei, koordinuoti narių veiklą dalinantis patirtimi ir siekiant profesionalumo, taip pat atstovauti Asociacijos narių bendriesiems interesams. Asociacijos vizija – veiksminga, suburianti, profesionali, naudinga visuomenei ir savo nariams

„Auditorius – viena įdomiausių, dinamiškiausių ir inovatyviausių profesijų“, – sako Gintaras Radavičius.

Nuotr. iš asmeninio archyvo

asociacija, jungianti savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų darbuotojus. Šiuo metu SKA nariais yra visos 60 Lietuvos savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų (kontrolierių), kuriose dirba beveik 200 žmonių. Asociacija negauna jokios valstybės paramos ir išsilaiko iš nario mokesčio bei asociacijos narių skiriamos gyventojų pajamų mokesčio paramos. Pagrindiniai šio laikotarpio asociacijos tikslai – darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas, atliekamų auditų kokybės gerinimas, gerosios mūsų ir užsienio auditorių praktikos sklaida, tinkamas veiklos planavimas, numatant daugiau veiklos auditų, didesnės naudos visuomenei teikimas. Todėl šiomet per tvarkome asociacijos veiklą ir steigiamo Audito plėtros, ir Audito kokybės ir gerosios praktikos sklaidos komitetus bei Ryšių su visuomene ir užsienio partneriais pakomitetą.

– Kokioms svarbiausioms veiklos sritims skirsite didžiausią dėmesį?

– Savivaldybių kontrolieriai (savivaldybių kontrolės ir audito tarnybos) siekia, kad visi savivaldybių viešojo administravimo subjektai laikytųsi įstatymų, tinkamo ir efektyvaus savivaldybių biudžetų lėšų ir turto naudojimo, kad būtų tobulinama savivaldybių sektoriaus finansų valdymo sistema. Veiklos planai rengiami atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos teisės aktais tarnyboms nustatytą kompetenciją, vadovaujantis prioritetų parinkimo, išankstinio tyrimo, objektyvumo, nešališkumo, apolitiškumo ir audito sudėtingumo vertinimo principais. Kiekviena tarnyba atlieka jai teisės aktais nustatytą privalomų ir kitų funkcijų analizę, nustato kiekybiniais ir kokybiniais aspektais reikšmingus audito subjektus, įvertina tarnyboje gautą informaciją apie poreikį auditams bei tarnybos žmogiškuosius išteklius. Šiuo metu jau rengiame 2018 m. veiklos planų projektus, kuriuose, be įprastinių įstatymais numatytų savivaldybių administracijos

ir įmonių finansinių auditų, numatome atlikti daugiau veiklos auditų, tarp jų ir sisteminių veiklos auditų.

– Ar sudarytos visos sąlygos savivaldybių kontrolieriams efektyviai veikti?

– Sudėtingas klausimas. Įstatymiškai savivaldybių kontrolierių veikla yra visiškai teisėta ir didžiosios dalies kontrolierių (tarnybų) veikla yra gerai vertinama ir efektyvi. Kontrolieriai kasmet teikia savivaldybių kontrolės komitetams ir taryboms savo praėjusių metų veiklos ataskaitas ir, jas apsvarsčius, teikia visuomenei. Beje, visų mūsų atliktų auditų ataskaitos ir išvados yra viešos. Kalbant apie veiklos efektyvumą, turiu paminėti sudėtingą situaciją mažesniuose Lietuvos rajonuose, kur dirba po vieną žmogų – savivaldybės kontrolierių, kuriam sudėtinga aprėpti visas toje savivaldybėje egzistuojančias problemines sritis. Yra didelė rizika, kad tokiose savivaldybėse kontrolieriaus atostogų ar nedarbingumo metu savivalda lieka be išorės kontrolės. Dar svarbu, kad dirbant vienam žmogui, neužtikrinamas kontrolėje būtinas keturių akių principas.

Savivaldybių kontrolierių asociacija ir Valstybės kontrolė nuolat kelia klausimą dėl minimalaus darbuotojų skaičiaus tarnybose užtikrinimo. Praėjusios kadencijos Seimo Audito komitetas jau buvo pritaręs Vietos savivaldos įstatymo 27 straipsnio pakeitimui, kad savivaldybių kontrolės ir audito tarnybas turi sudaryti ne mažiau kaip du darbuotojai, tačiau tai nebuvo spėta pateikti svarstyti Seimo posėdyje. Norėčiau atkreipti dėmesį, kad darbas valstybės tarnyboje nebėra patrauklus ir atlyginimų dydis jau 8 m. „išaldytas“.

– Kaip asociacija padeda savo nariams tobulinti kvalifikaciją, spręsti profesinius klausimus?

– Mokymai vyksta šalies ir apskričių mastu ir tarnybose vykdomi vidaus mokymai. Asociacija nuolat organizuoja įvairius mokymus naujai priimtiems tarnybų darbuotojams ir ne rečiau kaip du kartus per metus kvalifikacijos tobulinimas vykdomas organizuojant kursus, seminarus, konferencijas, diskusijas, apskritojo stalo forumus ir pan. Pristatyti audito metodikų naujoves mes kviečiame Valstybės kontrolės specialistus, patyrusius audito srities lektorius, Finansų ministerijos, Viešųjų pirkimų tarnybos ir Centrinės projektų valdymo agentūros darbuotojus. Šiuose mokymuose ir savivaldybių kontrolieriai dalinasi gerosios praktikos patirtimi. Asociacija įkūrė darbo grupę, kurios tikslas – kelti darbuotojų kvalifikaciją ir didinti jų veiklos efektyvumą. Daugiausia dėmesio skiriame mūsų darbuotojų profesiniams gebėjimams, reikalingiems konkrečios pareigybės aprašyme nustatytoms funkcijoms atlikti, tobulinti ir gilinti žinias profesinės etikos ir korupcijos prevencijos srityse. Asociacija dalyvauja Europos regioninių audito institucijų organizacijos (EURORAI) veikloje, todėl mūsų kolegų patirtis ir naujovės pristatomos savivaldybių kontrolieriams.

– Dėkoju už pokalbį.

Kalbino Olita MONTVYDIENĖ